

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1979 - 1980 *

door

René DE HERDT
Stadsarchief Gent

Inventarissen, bibliografieën

1. DE HERDT R., *Bibliografie van de geschiedenis van Gent*, 1978-1979, in *HMGOG*, XXXIII, (1979), p. 261-284.

Vervolg van de bibliografie die sinds 1973 in de *HMGOG* verschijnt.

2. DESITTERE M., *Archeologische Kroniek*, in *HMGOG*, XXXII, (1978), p. 166-183, geïllustreerd.

Bespreking van opgravingen en vondsten uit de Gallo-Romeinse periode te Destelbergen, Gentbrugge en St.-Amandsberg. Varia en personalia ; lijst van afbeeldingen ; bibliografische afkortingen.

3. ID., *Archeologische Kroniek*, in *HMGOG*, dl. XXXIII, (1979), p. 243-260.

Vervolg van de jaarlijkse kroniek. Bespreking van vondsten en opgravingen betreffende de Gallo-Romeinse periode te Merelbeke, Sint-Denijs-Westrem, Zwijnaarde. Daarenboven *varia en personalia*. Geïllustreerd.

4. *Inventaris van het Fonds Hye-de Crom. Inventarissen en indices gepubliceerd door het Stadsarchief*, Gent, 1980, 68 blz.

Naast de fondsen de Hemptinne en Voortman is het fonds Hye-de Crom het belangrijkste bedrijfsarchief bewaard in het Gentse Stadsarchief. Het is mogelijk de lotgevallen van dit wijnhandelbedrijf te volgen gedurende de 19de en 20ste eeuw. Omwille van de buitenlandse relaties van het bedrijf was het van meer dan plaatselijk

(*) Gebruikte afkorting: *HMGOG* = *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*. Uit vulgariserende werken en artikels werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikels en mededelingen kan men vinden in tijdschriften over heemkunde, toerisme, enz.

Het opstellen van een volledige bibliografie vraagt heel wat opzoekingswerk. U kan het werk van de auteur vergemakkelijken door uw boek of een overdruk van uw artikel te sturen naar het Stadsarchief, Abrahamstraat 13, 9000 Gent. Het toegezonden exemplaar zal ingeschreven worden in de bibliotheek van het Stadsarchief.

belang. Het bedrijfsarchief levert gegevens over de algemene financiële organisatie, verkoop en verzending, korrespondentie, diversen. Verder zijn er: boeken en papieren betreffende de direkte familieleden, en nota's van G.H. Hooreman.

Met index van persoons- en plaatsnamen.

5. VANDENHOLE F., *Inventaris van almanakken en kalenders, (Rijksuniversiteit te Gent. Centrale Bibliotheek)*, Gent, 1979, 188 blz.

Onder de 1509 titels die de catalogus bevat zijn er 472 Gentse. In het totaal zijn er wat de Gentse almanakken betreft 3083 volumes over 2595 verschillende jaren verspreid gaande van het jaar 1545 af. Voor historici zijn vooral de kronieken die in de almanakken voorkomen en die vermelden wat er in het afgelopen jaar zoal is voorgevallen belangrijk. Voor de heemkundige bevatten de almanakken een schat aan gegevens: ordonnanties, data van feestelijkheden en markten, uren van vertrek van schepen en diligenties, adressenlijsten, enz.

Archeologie

6. BALDEWIJNS J., *Oude bodemvondsten. Een 15de-eeuwse grafsteen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1980), nr. 3, p. 33-35, geïllustreerd.

Bespreking van de grafsteen van de echtelingen Jan Dedelinc (†1446) en Margriete Vlaminckx (†1457). Deze in Doornikse steen uitgevoerde vloerzerk gerekupereerd bij de afbraak van de oude Tolhuis-sluis (1864) en oorspronkelijk afkomstig uit de Sint-Michielskerk is een representatief voorbeeld van de 15de-eeuwse grafplastiek in Gent.

7. DE BISSCOP N., *Ceramik uit het Verre Oosten | 2. Vroeg-middel-eeuwse import te Gent*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 1, p. 40-41.

Korte bespreking van de als Chinese ceramiek gedetermineerde scherven in het artikel P. RAVESCHOT, *Ceramik uit het Verre Oosten*, in *Stadsarcheologie*, 1979, nr. 3, p. 18-22. De scherven worden gedateerd omstreeks de 9de - 10de eeuw (late T'ang-dynastie) en omstreeks de 11de - 12de eeuw.

8. DE MOOR P. - VAN DEN BOSSCHE, *Stadsarcheologische kaarten. Een bijdrage van de luchtfotografie*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1980), nr. 3, p. 2-9, geïllustreerd.

De luchtfotografie en -interpretatie kan ook voor de stadsarcheologie zeer belangrijke gegevens opleveren, o.a. het vastleggen van nauwkeurige grondplannen, gegevens over de gebouwenmorfologie of over het oorspronkelijke stratenpatroon. Voor de deelgemeenten is het

mogelijk de archeologische sites op te sporen en te inventariseren. Een eerste poging daartoe werd ondernomen voor de deelgemeenten van Gent. Voor dit onderzoek werd gebruik gemaakt van verticale opnamen van het Ministerie van Openbare Werken die werden gerealiseerd in juni 1970. Tenslotte werd een kaart opgesteld die voor de Gentse deelgemeenten aangeeft : omwalling met gracht ; omwalling gevormd door een berm ; verhevenheid ; bodemspoor ; vegetatiespoor ; perceelsgrens.

9. DESMET G. en P. RAVESCHOT, *Dobbel Slot | 1. Onderzoek van een bedreigd terrein*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 1, p. 20-26, geïllustreerd.

Bondig verlag van de noodopgravingen door de Heemkundige Vereniging „De Gonde” uit Melle op het terrein van het vroegere Tempelhof te Gent. Dit lag op het goed dat de Tempelridders omstreeks 1200 ontvingen van kastelein Zeger II. Het onderzoek bracht een groot gedeelte van de tempelmotte aan het licht, alsook verschillende putten (waterputten, beerputten) en konstruktieresten. Belangrijk zijn de vondsten in de buurt van de Tichelrei die wijzen op dakpanfabrikage.

10. DESMET G. en M.C. LALEMAN, *Dobbel Slot | 2. Ruiterstatuette*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 1, p. 27-37, geïllustreerd.

Op het site van het voormalige Tempelhof te Gent werden een aantal fragmenten aangetroffen van een ruiterstatuette in middeleeuws hoog versierd aardewerk.

Het stuk wordt als het meest imposante ruiterbeeld beschouwd onder de ruiterstatuettes uit het graafschap Vlaanderen bekend. Het beeldje wordt gedateerd van vóór 1312.

11. *Index Stadsarcheologie 1977-1980*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 3, p. 37-48.

Bevattende : bijdragen alfabetisch gerangschikt op auteursnaam ; alfabetische tabel van rubrieken en bijdragen.

12. OOST T., *Rammelaars in z.g. Andenne-aardewerk*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 3, p. 9-14.

Identifikatie van een wandscherf in z.g. Andenne-aardewerk, die gevonden werd in een laat-middeleeuwse afvalput in de Bennesteeg. Gelijkaardige vondsten uit Antwerpen laten toe het Gentse fragment te identificeren als afkomstig van een rammelaar. Geïllustreerd.

13. RAVESCHOT P., *Ceramiek uit het Verre Oosten. Vroeg-middeleeuwse import te Gent*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1980), nr. 3, p. 18-21, geïllustreerd.

In 1974 kwam tijdens opgravingen in de buitentuin van de Sint-Pietersabdij te Gent een fragment zandsteengoed met aan één zijde een groenachtige deklaag te voorschijn. Drie dergelijke scherven kwamen eveneens aan het licht in 1978 en 1979 op het terrein van de Sint-Baafsabdij in de Sint-Machariuswijk. Ze werden aangetroffen in een „zwarte laag” die zowel Gallo-Romeins als middeleeuws materiaal bevatte. Datering door N. De Bisscop en M. Tregear wees op de 8ste of 9de eeuw. Daarop aansluitend worden de mogelijkheden van handelscontact nagegaan tussen China en het Karolingische Westen. Ongetwijfeld geschiedde dit langs de Islamlanden om.

14. VAN DE WALLE R., *Dobbel Slot | 3. Pijpen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 2, p. 24-36.

Tijdens een noodopgraving (1977-1979) op het site van het voormalig Tempelhof te Gent werd een enorm aantal pijpfragmenten gevonden. Vaak kunnen sommige ervan nauwkeurig gedateerd worden en hebben dan een waarde om op die basis andere archeologica te dateren.

In Gent moeten er vrij vroeg pijpenmakers zijn geweest. In 1650 was een zekere Jan Tradenius in de stad als pijpenbakker werkzaam. Voor de datering van de gevonden pijpekoppen wordt gesteund op F.H.W. FRIEDERICH, *Pijpelogie (A.W.N.-Monografieën)*, Voorburg, 1975. Geïllustreerd. Met kritisch apparaat.

15. VAN DOORNE V., *Dobbel Slot | 4. Houten Mestvaalt*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 3, p. 2-7.

Overzicht van de vondsten afkomstig uit een mestvaaltput gelegen binnen de circulaire gracht van de tempelmotte van het Tempeliersverblijf Dobbel Slot. De vondsten worden voor het grootste deel gevormd uit glasscherven, wat op de rijkdom van de toenmalige bewoners wijst. Het materiaal is te situeren in het midden en de tweede helft van de 13de eeuw. De bedenking wordt gemaakt of de mestvaalt niet in onbruik raakte bij het opheffen van de Tempeliersorde in 1312. Geïllustreerd.

16. ID., *Bennesteeg. Laat-middeleeuwse afvalput*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 2, p. 2-19, geïllustreerd.

Het archeologisch materiaal gevonden in deze afvalput uit de tweede helft van de 13de en begin van de 14de eeuw is, alhoewel voor de geschiedenis van Gent niet revelerend, van uitzonderlijk belang vanuit archeologisch standpunt. De vondsten bestaan uit vaatwerk, beenderen, dakornamenten, glas, verbrande kleibrokken, huttenleem, hout-

fragmenten en ijzer. Ze wijzen op een relatieve rijkdom van de bewoners van de Binnesteege. Opvallend is de vondst van een nokbekroning in de vorm van een draak. Met kritisch apparaat.

Afzonderlijk worden de beenderresten besproken door A. GAUTIER. Deze laatste wijst op een verandering in de Gentse eetgewoonten in de late middeleeuwen (14de of 15de eeuw?). Het betreft een vermindering van de consumptie van varkensvlees ten voordele van schapevlees.

17. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1979), nr. 3, p. 23-28, geïllustreerd.

Meldingen van : bakstenen gewelf, sluis, grafstenen (Begijnhoflaan, kollektorenwerken) ; silexartefacten en dierenbeenderen (Blaarmeren, grondwerken) ; middeleeuwse zwarte weglag met drie loopniveaus (Kalandenberg, rioleringswerken) ; resten van toegangstrap en vloer in Doornikse kalksteen (14de-15de eeuw) met Pingsdorffragmenten (Lange Munt 44) ; houten oeverversterking en waterput (Nederpolder, Rijksmidschool) ; crypte in Doornikse kalksteen (Onderstraat 36, huis „De Penne”) ; kuilen met Gallo-Romeins en vroeg-middeleeuws materiaal, rechthoekig gebouw van Gallo-Romeinse oorsprong (Sint-Machariuswijk, archeologisch onderzoek) ; zwarte laag (10de-14de eeuw) (Volderstraat - Korte Meer) ; hertshoornen hak in 1970 gevonden (Heusden).

18. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980) ; nr. 1, p. 42-44.

Meldingen van : 18de-19de eeuws aardewerk en bewerkte silex bij het graven van proefsleuf (Burg. Van Crombruggestraat) ; tracé van de vroegere rooilijn en archeologica (12de-14de eeuw) (Hertogstraat) ; empire-interieurdecoratie (Onderstraat 20, „Huis Bolle”) ; houten draaibruggedeelten uit 1751-1753 (Rozemarijnbrug) ; druipstrook (Wilderoosstraat 13).

19. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 2, p. 49-54, geïllustreerd.

Vondstmeldingen van : identieke stijlkenmerken in de gevel van huis „De Steenput” als in het ernaast gelegen huis „De Fonteyne” (Gouden Leeuwplein) ; een achterhuis (stapelhuis) en barokke haardwandbekleding in gesculpteerd hout (Graslei 1-2-3) ; bakstenen beerputten, een houten tonput en archeologica in het „Koornstapelhuis” (Graslei 10) ; zware eikehouten moerbalken met gotische peerkraalprofielen, een gotische lavabonis in Lievestraat 2 ; een vroeg-gotische zuil met knopkapiteel vermoedelijk behoord hebbend tot de kapel van het vroegere Filidieuzenklooster in de Sleepstraat 3-5.

20. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 3, p. 29-34, geïllustreerd.

Meldingen van : een beendermonster (Groentenmarkt); beeldhouwde Lodewijk XVI-trappaal (Ketelvest 3); kelderensemble (Ketelvest 39, 41-51); bouwkundige resten van twee afzonderlijke gevels en een deel van de omheiningsmuur van het Stadhuis (Poeljemarkt, Armenkamer); 14de-eeuws kapiteel van een schouwvang (Rode Koningstraat 1-3); vroeg-gotische gewelfde kelder in Doornikse kalksteen (Sint-Amandstraat 86-88); waterput in Doornikse breuksteen (Sint-Baafsplein, Lakenhalle); bakstenen kelder (Sint-Pietersabdij binnenplein Schoolmuseum M. Thiery); middeleeuwse overwelfde riool (Sint-Veerleplein 4); oudste nog bestaande vleugel van het gewezen Jezuïetenklooster (Volderstraat 5-7); houtkonstrukties van open riolen (Vrijdagmarkt).

21. *Vroeg-middeleeuwse bewoning & verdediging in de Scheldevallei*, Gent, 1980, 21 blz.

Brochure uitgegeven ter gelegenheid van een internationaal colloquium en een tentoonstelling over dit onderwerp 25-27 september 1980 door de *Dienst voor Monumentenzorg en Stadsarcheologie*, Gent. Korte toelichting bij de sites waarvan het materiaal in de tentoonstelling werd samengebracht. J.A. TRIMPE BURGER handelt over *Vroeg-middeleeuwse bewoning en verdedigingswerken in Zeeland*; T. OOST licht ons in over *Het Castrum te Antwerpen*; J. DE MEULEMEESTER over *De Singelberg te Beveren-Waas*. Van M.C. LALEMAN werd een bijdrage opgenomen getiteld *Vroeg-middeleeuwse bewoningssporen te Gent*.

D. CALLEBAUT, P. RAVESCHOT en R. VAN DE WALLE handelen over *Het Gravensteen te Gent*. D. CALLEBAUT spreekt over *Het Oud Kasteel te Petegem*. P. LEMAN heeft het over *Une épée du Haut Moyen Age découverte à Denain. Armement et défense le long de l'Escaut*, terwijl P. DEMOLON een toelichting geeft: *Les origines médiévales de la ville de Douai vues par les fouilles archéologiques*.

Middeleeuwen

22. BLOCKMANS W.P., *De volksvertegenwoordiging in Vlaanderen in de overgang van Middeleeuwen naar Nieuwe Tijden. Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren*, jg. XL, nr. 90, Brussel, 1978.
23. DE HEMPTINNE TH. en M. VANDERMAESEN, *De ambtenaren van de centrale administratie van het graafschap Vlaanderen van de 12e tot de 14e eeuw*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis*, jg. 3, (1980), nr. 2, p. 177-209.

Het personeel van de centrale administratie verleende zijn diensten aan de vorst op drie niveaus: communicatie van de grafelijke wil aan lokale ambtenaren en onderdanen, financieel beheer der domeinen, het dagelijkse materiële onderhoud van het hof. Deze functies ontwikkelden zich tot kanselarij, redeninge/Rekenkamer, en hotel. Een artikel dat niet specifiek op de Gentse stadsgeschiedenis slaat, maar bepaalde middeleeuwse toestanden te Gent beter laat begrijpen.

24. DEFUYT R., *De Brugse Vaart naar aanleiding van de 600ste verjaardag van de slag van de Witte Kaproenen (1379-1979)*, in *Land van de Woestijne*, jg. 2, (1979), p. 3-19. Geïllustreerd.

Na een orografisch en hydrografisch overzicht volgt een bespreking van de Dorma of Hoge Kale, de Brugse Leie of Zuidleie. Toen de Bruggelingen in 1379 de Zuidleie met de Leie te Deinze wilden verbinden werd dit door de Witte Kaproenen (het Gents politiekorps) verhinderd. Verder volgt een bespreking van de hernieuwing van het plan in 1585 om de Zuidleie met de Leie te verbinden, het graven van de Brugse Vaart en de uiteindelijke bestemming van de vaart (strategisch doel, scheepvaart, industrie).

25. B. DEWILDE, A. PAUWELS, J. VERBRUGGEN en E. WARLOP, *De kist van Oxford*, in *De Leiegouw*, jg. XXII, afl. 2-3, juli 1980, p. 163-256.

In 1905 kocht New College, Oxford bij een pachter een houten kist waarvan de voorkant zeven beeldhouwde tafereelen vertoonde die geïdentificeerd werden als afbeeldingen van de gebeurtenissen die zich in 1302 in Vlaanderen afspeelden vanaf de Brugse Metten tot de Guldensporenslag. Algemeen werd aanvaard dat de kist 14de-eeuws was. Meer recent spraken verscheidene kunsthistorici en historici over een 19de-eeuwse vervalsing. De auteurs van het artikel opteren on-dubbelzinnig voor de authenticiteit van de „Chest of Courtraï”. De afbeeldingen worden vergeleken met de schilderingen op het Leugemetefries (Gent) en met andere afbeeldingen van Gentse ambachten.

26. H. DE RIDDER - SYMOENS, D. ILLMER, C.M. RIDDERIKHOFF, *Premier Livre des Procureurs de la Nation Germanique de l'ancienne Université d'Orléans, 1444-1546. Seconde Partie. Biographies des Etudiants. Vol. I. Introduction. Sources et bibliographie. Biographies des étudiants 1444-1515. Vol. II. Biographies des étudiants 1516-1546*, Leiden, 1978-1980.

Biografische nota's over Vlaamse studenten, waaronder Gentenaars.

27. MACKEN R., *Bibliotheca Manuscripta Henrici de Gandavo, (Ancient and Medieval Philosophy. De Wulf - Mansion Centre. Series 2)*;

dl 1 : *Introduction. Catalogue A - P*, Leuven-Leiden, 1979, 677 blz. ;
 dl. 2 : *Catalogue Q - Z. Répertoire*, Leuven-Leiden, 1979, 678-1305
 p. + illustraties.

28. ID., *Lectura ordinaria super sacram scripturam. Henrico de Gandavo adscripta*, (*Ancient and Medieval Philosophy. De Wulf - Mansion Centre, Series 2*), Leuven- Leiden, 1979, 290 blz.
29. PREVENIER W., *La Bourgeoisie en Flandre du XIIIe siècle*, (*Studia Historica Gandensia*, nr. 231). (Overdruk uit : *Revue de l'Université de Bruxelles*), 1978, nr. 4, p. 407-428, Gent, 1979.

De rol en de macht van de Vlaamse en in belangrijke mate oude Gentse bourgeoisie in de 13de eeuw : sociale typologie ; de machtsinstrumenten ; de samenvoeging van socio-ekonomische en politieke elementen op het einde van de 13de eeuw ; de val van het dertiende-eeuws patriciaat.

30. SHERMAN R.M., *The continental origins of the Ghent family of Lincolnshire*, in *Nottingham Mediaeval Studies*, XII, (1978), p. 23-35.
31. VAN CAENEGEM R.C. en L. MILIS, *Kritische uitgave van de „precepta” van graaf Filips van de Elzas voor de stad Gent (1178)*, in *HMGOG*, dl. XXXIII, (1979), p. 99-115.

Kritische uitgave van de grafelijke ordonnantie uit oktober 1178 voor de stad Gent, waarbij de uitvoeringsmodaliteiten worden uitgevaardigd in verband met de Grote Keure.

Na bespreking van aard en inhoud, volgt een juridische analyse, een overzicht van handschriften en vroegere edities en de eigenlijke tekstuitgave.

32. VANDERMAESEN M., RYCKAERT M. en COORNAERT M., *De Witte Kaproenen. De Gentse Opstand (1379-1385) en de geschiedenis van de Brugse Leie*, (*Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks. Nr. 10*), Gent 1979, 115 blz., geïllustreerd.

VANDERMAESEN en RYCKAERT geven een grondig overzicht van de Gentse Opstand 1379-1385, welke zij situeren bij de Europese revoltes in de 14de eeuw. M. COORNAERT gaat uitvoerig in op de Brugse Leie zelf en op het optreden van de Witte Kaproenen.

33. VAN WESEMAEL M., *Laurens van den Haute, een grote vriend van het Wenemaershospitaal*, in *Ghendtsche Tijdinghen*, jg. 9, (1980), nr. 6, p. 329-348, geïllustreerd.

Bespreking van een portretmedaillon van Laurens van den Haute, alias du Bois, voogd van het Wenemaershospitaal te Gent vanaf 1586. Tevens meerdere gegevens over het geslacht van den Haute, nauw bij het voogdijschap van dit hospitaal betrokken.

34. VERHULST A., *Le paysage rural en Flandre Intérieure : son évolution entre le IXème et le XIIIème siècle*, in *Le Paysage rural : réalités et représentations, Actes du Xème Congrès des Historiens Médiévistes de l'Enseignement Supérieur Public, Lille-Villeneuve d'Ascq 18-19 mei 1979*, in *Revue du Nord*, dl. LXII, nr. 244, (1980), p. 11-33, met kaarten.

Na een literatuuroverzicht over het agrarisch landschap in België, verantwoordt de auteur zijn keuze, nl. de streek rondom Gent. Daarna stelt de auteur vroegere stellingen betreffende open en gesloten landschap opnieuw in vraag en bestudeert meer speciaal St.-Martens-Latem. De vervanging van „akker” door „kouter” wordt in verband gebracht met een nieuwe agrarische structuur (12de-13e eeuw).

Moderne Tijden

35. DECAVELE J., *Biografie van Jakob de Somere*, in *Apologie van Willem van Oranje. Hertaling en evaluatie van vierhonderd jaar 1580-1980*, Tielt-Amsterdam, p. 17-19.

Biografie van Jakob de Somere († 1623), pensionaris van de stad Gent onder Hembyze. Oorspronkelijk Orangistisch gezind, wist hij toch in 1584 het vertrouwen van Hembyze te winnen. Weggezuiverd in 1584, vervulde hij daarna toch nog diplomatieke opdrachten voor aartshertog Albrecht.

36. POSTMA F., *Henricus Schotanus te Orléans. Enkele notities bij zijn inscriptie in het Liber Amicorum van Joannes Perez de Malvenda*, in *Een Vrije Universiteitsbibliotheek. Studies over verleden, bezit en beden voor de bibliotheek der Vrije Universiteit*, Assen, 1980, p. 225-276.

Henricus Schotanus (1548-1605) was de eerste professor Juris aan de Franeker Academie in Nederland. Bij de scribenten in het *Liber Amicorum* dat toebehoort heeft aan Joannes Perez, een student te Orléans, worden verschillende Gentenaars vermeld.

37. SCHEERDER J., *De Hervorming te Deinze (1534-1569)*, in *Bijdragen tot de Geschiedenis der Stad Deinze*, dl. XLVII, 1980, p. 25-88.

De hervorming te Deinze stond in belangrijke mate onder invloed van de Gentse gebeurtenissen. De beeldenstorm te Deinze in 1566 was er zelfs hoofdzakelijk het werk van Gentse beeldenstormers.

Gegevens in verband met Gent op p. 29, 30, 35, 36, 44, 45, 49, 52, 58 en 71.

38. VANDENBROEKE CHR., *Het seksueel gedrag der jongeren in Vlaanderen sinds de late 16e eeuw*, in *Bijdragen tot de geschiedenis*, jg. 62, (1979), afl. 3-4, p. 193-230.

In dit artikel werden eveneens een aantal Gentse gegevens verwerkt.

39. ID., *Sociale en conjuncturele facetten van de linnennijverheid in Vlaanderen (late 14e - midden 19e eeuw)*, in *HMGOG*, dl. XXXIII, (1979), p. 117-174.

De auteur wil in dit artikel een reëel beeld ophangen van de linnenproductie op lange termijn. Op die basis is het dan mogelijk het inkomen te bepalen, vermits men werkte met stukloon. Een vergelijking met het fysisch produkt in de landbouw laat bovendien toe een vrij volledige weergave te bekomen van de materiële situatie van de arbeiders binnen de plattelandsgemeenschap. Ook zeer belangrijk voor de Gentse industriële geschiedenis.

Hedendaagse Tijd

40. DE HERDT R., *Gent, het Manchester van het Kontinent*, Gent, 1980, 19 blz.

Brochure waarin de industriële ontwikkeling van Gent in de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw geschetst wordt.

41. ID., *Ghent, The Manchester of the Continent*, Gent, 1980, 23 blz., geïllustreerd.
42. GADEYNE G., *De plaatselijke commissies van geneeskundig toezicht in Oost-Vlaanderen (1818-1830)*, in *HMGOG*, dl. XXXIII, (1979), p. 174-220.

Bijdrage tot de sociale geschiedenis van de geneeskunde in de 19de eeuw, meer in het bijzonder tot de rol van de Plaatselijke Commissies van Geneeskundig Toezicht. Ze kunnen als een vroege poging van staatsinmenging in een vrij beroep en in de volksgezondheid geïnterpreteerd worden. De taak van de plaatselijke commissies opgericht door de kaderwet van 12 maart 1818 bestond erin toezicht te houden op de uitoefening van de geneeskunde (o.m. verstrekken van geneeskundig onderwijs, controle op apothekers en drogisterijen) en het stadsbestuur bij de bestrijding van epidemies advies te verstrekken. Tegen de oprichting van de commissies bestond nogal wat weerstand, zodat de Provinciale Commissie voor Geneeskundig Onderzoek en Toezicht moest aandringen op de oprichting ervan. Het belang van de commissies te Aalst, Dendermonde, Ronse en St.-

Niklaas wordt nader onderzocht. Deze commissies hielpen een mentaliteitsverandering inluiden, die zou leiden tot de integratie van de wetenschappelijke gezondheidszorg bij de gemeenten.

43. *Een stad van burgers. Gent na de Belgische Omwenteling, 1830-1860*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 29, (1980), nr. 3, p. 59-66, geïllustreerd.

Een schets van de Gentse stadsgeschiedenis tijdens de eerste decennia na de Belgische Onafhankelijkheid.

44. *Een vreemde eend in de Belgische bijt. Gent in de periode 1830-1860*, Gent, Dienst voor Culturele Zaken, 1980, 155 blz.

Catalogus van een tentoonstelling die werd georganiseerd door het Gentse Stadsarchief van 28 juni tot 14 september 1980 in het Museum Arnold Vander Haeghen te Gent. Deze catalogus valt uiteen in vier grote hoofdstukken: het stadsbeeld, de politieke evolutie, rijkdom en armoede, het socio-kulturele leven. Rijk geïllustreerd; bibliografie.

45. *1729-1979. Kamer van Koophandel en Nijverheid van het Gewest Gent*, Gent, 1979, 79 blz., geïllustreerd.

Brochure naar aanleiding van de viering van het 250-jarig bestaan van de Kamer van Koophandel en Nijverheid van het gewest Gent op 26 oktober 1979. Tekst door R. VAN EENOO.

Op 31 oktober 1729 werd de Kamer van Koophandel opgericht. Ze kende een niet onbelangrijke rol o.m. als adviesorgaan van de regering (1830-1875) en als raadgevende commissie van de gemeenteraad (1875-1920). Vooral bij de uitbreiding van de Gentse haven liet ze haar tussenkomst gelden. Sinds 1920 is ze een onafhankelijke tolk der handels- en nijverheidskringen.

Met lijst van voorzitters sinds 1804.

46. STEELS M., *Gent in 1865*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 8, (1979), p. 178-198, geïllustreerd.

47. ID., *Gent in 1867 - Een jaar van stakingen*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 8, (1979), p. 289-316, geïllustreerd.

48. ID., *Gent in 1868*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 8, (1980), p. 3-29, geïllustreerd.

49. ID., *Gent in 1869*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9 (1980), p. 67-106, geïllustreerd.

De belangrijkste gebeurtenissen in Gent met o.m. een bondig verslag van de gemeenteraadsverkiezingen.

50. ID., *Gent in 1870*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 4, p. 182-221.

De belangrijkste gebeurtenissen te Gent in 1870 met o.m. stakingen in de textielfabrieken, verkiezingen voor de gedeeltelijke vernieuwing van het parlement; het te koop stellen van het 's Gravensteen; militielichtingen in verband met de Frans-Duitse oorlogsdreiging. Daarop volgt een synthese van de periode 1860-1870 met als opvallende punten de katoenkrisis van 1862-63 en de cholera-epidemie van 1866.

51. ID., *Gent in 1871*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), p. 239-264.
52. ID., *Gent in 1872*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 6, p. 296-329, geïllustreerd.
53. VANDECAVEYE H., *Het proletariërslied: een sociaal-kulturele verschijningsvorm van de socialistische arbeidersbeweging*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, jg. XI, 1980, 1-2, p. 171-202.

Het proletariërslied speelde een belangrijke rol in de arbeidersstrijd en kan historisch erg relevant zijn. In dit artikel wordt inzonderheid het belang van het Gentse proletariërslied onderzocht tussen 1860 en 1914 rond twee polen: participanten van het proletariërslied en de functie en belangrijkheid ervan. Het proletariërslied blijkt een nuttig historisch werkinstrument te zijn.

54. VAN AERDE R., *De omwenteling van 1830 te Gent - Dagverhaal*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 3, p. 123-150, geïllustreerd.

De gebeurtenissen in het Orangistisch Gent tijdens de Belgische omwenteling van 26 september tot 20 oktober 1930. Met kritisch apparaat.

Kerkgeschiedenis, abdijen, kloosters

- X 55. *Benedictus en zijn monniken in de Nederlanden*, Gent, 1980, 3 dln, rijk geïllustreerd, 276, 381 en 428 blz.

De catalogus van de majestueuze tentoonstelling (Centrum voor Kunst en Cultuur, Sint-Pietersabdij, Gent, 25 oktober 1980 - 4 januari 1981) werd onderverdeeld in 3 dln., nl. dl. 1: *Benedictus in de Nederlanden*; dl. 2: *Monniken en monialen in de Nederlanden*; dl. 3: *Aspecten van het monastiek leven in de Nederlanden*.

Deze catalogus bevat vanzelfsprekend heel wat gegevens over de Gentse Benedictijner- en ook andere abdijen.

56. BROUWERS L., *De Jezuïeten te Gent, 1585-1773; 1823-heden*, Gent, 1980, 255 blz., geïllustreerd.

Uitgebreide historiek over de geschiedenis van de Jezuïeten te Gent. Deze orde vestigde zich te Gent in 1585 in het huis de Zeelander in de Korte Dagsteeg in de onmiddellijke nabijheid van de Weverskapel die voor hen werd ingericht. In 1591 namen de Jezuïeten hun intrek in het *Hof van der Vere* in de Volderstraat, de woning van Jonker Jan van Hembyze die in 1584 was terechtgesteld. Nog in 1591 werd er op aandringen van de Gentse stadsmagistraat een college geopend. De plechtige inauguratie had plaats in 1592. Van 1606 tot 1619 werd gewerkt aan de bouw van een Jezuïetenkerk. Korte tijd nadat het kerkgebouw voltooid was begonnen de paters met de oprichting van een nieuw klooster en omstreeks 1648 met nieuwe schoolgebouwen (1648-1664). Verder wordt de opvoeding in het college, alsook het apostolaat van de Jezuïeten te Gent behandeld. Een afzonderlijk hoofdstuk wordt gewijd aan de strijd tegen het Jansenisme en het verval van de Sociëteit van Jezus in de Zuidelijke Nederlanden, tot haar opheffing door paus Clemens XIV in 1773.

Alhoewel er te Gent opnieuw een residentie was vanaf 1823 had het eigenlijk herstel van de Sociëteit van Jezus eerst plaats vanaf 1830. Er wordt uitvoerig ingegaan op de residentie van O.-L.-Vrouw van Vlaanderen (Posteernestraat), oorspronkelijk een refugium van de Bernardinessenabdij van Oost-Eeklo en op het Sint-Barbaracollege in de Savaanstraat (1833). De geschiedenis van dit college wordt tot in detail belicht. Het boek sluit met de nederzetting van Jezuïeten in de Blaisantvest nr. 97 en het werk „Apostolatus Maris” te Gent. Met kritisch apparaat, bijlagen (bisschoppen van Gent, Jezuïetenoversten te Gent) en bibliografie.

57. DE PUE J.P., *Geschiedenis van het voormalig klooster van Sint Catharina van Senen van de Predikberessen-Dominikanessen Nieuwland te Gent (1628-1783)*, Gent, 1980, 71 blz., geïllustreerd.

In 1627 of 1628 kwamen vijf zusters uit Temse om hier te Gent aan het Nieuwland een nieuwe kloostergemeenschap te vormen. In Gent was het klooster bekend als het klooster der Predikheressen. De auteur behandelt de benaming van het klooster; de ligging; de eerste jaren na de stichting; de vrijstelling van belastingen; de financiële toestand; de priorinnen; zusters en biechtvaders; devoties; schilderijen; begraafplaatsen; de afschaffing (17 maart 1783) en de verkoop van het klooster (1787). Met bijlagen.

58. VAN OOTEGHEM B., *De Paters Minderbroeders. Oude Houlei te Gent*, in *G.O.V. Heraut* (Gidsenbond Oost-Vlaanderen), jg. 15, (1980), nr. 6, p. 1-12, geïllustreerd.

Bondige vulgariserende historiek van de Minderbroeders te Gent.

59. VERSTRAETEN F., *De Gentse Sint-Jacobsparochie. DL. IV. Negen-tiende eeuw*, Gent, 1979, 307 blz., rijk geïllustreerd.

De auteur Frans Verstraeten die reeds drie merkwaardige delen over de Gentse Sint-Jacobsparochie op zijn aktief had, overleed op 24 maart 1979. Door L. SUY werd uit de nagelaten handschriften van de overledene dit vierde deel samengesteld. Men vindt hier een schat aan gegevens over: stad en parochie, allerlei gebeurtenissen, klerus en kerkmeesters, liturgische diensten en kerkpersoneel, de grote restauratie van het kerkgebouw, het kerkmobilaar, eigendommen van de kerk, giften, stichtingen en jaargetijden, broederschappen, parochiale werken, kloostergemeenschappen, niet-parochiale scholen en burgerlijke gebouwen.

60. VLEMINCX M., *Benedictus en zijn volgelingen in Oost-Vlaanderen*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 29, nr. 1, (1980), p. 7-16, geïllustreerd.

In 1980 wordt het vijftiende eeuwfeest van de geboorte van de H. Benedictus van Nursia gevierd. In dit artikel vindt men een overzicht van vijftien eeuwen monnikenleven in Oost-Vlaanderen, voornamelijk gecentreerd rond Benedictijnen en Cisterciënzers.

Gebouwen en stadsbeeld

61. *Aktieplan Patershol*, Gent, 1980, 30 blz., geïllustreerd.

Brochure die het herstelplan van de historische en architectonische erg waardevolle Patersholwijk toelicht. Op p. 5-11 een historische schets van de wijk Patershol, welke zijn middeleeuwse structuur grotendeels in het stratenpatroon heeft bewaard. Tijdens de verschillende eeuwen lag de nadruk in deze wijk afwisselend in een woonfunctie voor ambachtslui (leertouwers), godsdienstige funktie (Drongen Hof, Geschoeide Karmelieten), administratieve funktie (Gravensteen). In de 19de eeuw was een industriële invloed merkbaar en vanaf 1880 werd de wijk bewoond door lagere bevolkingsklassen. Vanaf 1947 is er sprake van renovatie. De brochure geeft tevens een overzicht van wat de verschillende instanties doen voor deze wijk; nuttige adressen en een voorontwerp van beschermingslijst (20 september 1979).

62. BAILLEUL B., *Merkwaardige 19de-eeuwse interieurs*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 3, p. 23-28.

Drie voorbeelden van rijk gedekoreerde interieurs uit de 19de eeuw. Het huis Keizer Karelstraat nr. 75 was oorspronkelijk bewoond door de katoenfabrikant Ferdinand Lousbergs, vanaf 1859 door graaf Joseph de Hemptinne (1822-1909), die er een neo-gotische huiskapel

liet aanbouwen. Een tweede huis, gelegen Godshuizenlaan 37 en gebouwd ca. 1871 bevat o.m. een salon in rococostijl, volledig gelambriseerd. Uit dezelfde periode (1869) dateert het zuiver neo-classicistisch interieur van het huis in de Ravensteinstraat 4.

63. BRAL G.J., *Drongenhof. Bouwgeschiedenis - archivalisch onderzoek*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 1, p. 2-11, geïllustreerd.

Het Drongenhof bestaat uit een kompleks van gebouwen aan de Lange Steenstraat in de wijk Het Patershol. Vanaf 1327 deed het dienst als refugiehuis voor de Norbertijnerabdij van Drongen. Het artikel geeft een overzicht van de verbouwingen en lotgevallen die het refugiehuis onderging. De kapel, enkele huizen en fragmenten zijn bewaard gebleven.

64. ID., *Bedreigd... Sint-Antoniuskaai, een vroeg-neogotische huiskapel*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1980), nr. 1, p. 29-30, geïllustreerd.

Bespreking van het interieur van de vroeg-neogotische kapel die in 1848 werd opgericht als tuinkapel in de tuin van het Sint-Antonius-kompleks door kanunnik Helias d'Huddegheem. Volgens de auteur is de kapel een goed voorbeeld van de stukadoorsneogotiek of experimentele neogotiek, aanloop tot de academisch-ideologische of klassieke neogotiek, ontwikkeld in de tweede helft van de 19de eeuw.

65. DAEM M. en VAN DOORNE G., *Lievestraat 5. Enigmatische wapenschilden*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 3, p. 15-21.

Beschrijving van het pand Lievestraat 5 te Gent, dat de allure van een patriciërswooning heeft, doch gebruikt wordt als magazijn door de Technische Dienst Schoolgebouwen. Het gebouw bezit een laatgotische architectuur. Het linkergedeelte zou uit de 15de eeuw dateren. Het rechtergedeelte omvat een rondboogpoort met wapenschilden: Bourgondiërs, de Melun, de Ligne.

De niet aangepaste funktie van het gebouw heeft reeds een Lodewijk XVI-interieur doen sneuvelen.

66. DE HERDT R., *Ook een vleeshal heeft haar bouwgeschiedenis*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 29, nr. 1, (1980), p. 1-6, geïllustreerd.

In afwachting van de restauratie van het Groot Vleeshuis werd door de auteur een grondige studie ondernomen naar de bouwgeschiedenis van dit ambachtsgebouw. Deze studie zal ter gelegenertijd gepubliceerd worden. Men krijgt hierover alvast een vulgariserende tekst.

67. DESEYN G., *Bedreigd... Kouterdreef 3-5*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 2, p. 55-56.

Achter twee gevels, respectievelijk te dateren in de 13de en eind 16de-begin 17de eeuw, ligt een gebouwenkompleks verscholen, met kernen uit de 13de-14de eeuw. Ze vormen de achterhuizen van verdwenen „stenen”, o.a. de Grote Amede.

68. ID., *Hemelrodesteen. Donkersteeg 2-4*, in *Stadsarcheologie*, jg. 3, (1980), nr. 3, p. 12-17, geïllustreerd.

Classicistisch hotel waarin de ruwbouw van het 13de-eeuwse „steen” grotendeels bewaard is binnen de konstruktie van 1792, o.m. de imposante vroeg-gotische crypte. Verder zijn bewaard: een trapzaal in Lodewijk XVI-stijl en een 19de eeuwse gietijzeren spiltrap.

69. ID., *19de-Eeuwse winkelgalerijen. Vanderdonckdoorgang en galerijen Vandenbroecke*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 1, p. 12-19.

De Vanderdonckdoorgang, een te Gent alombekende „winkelgalerij” aan de Brabantdam werd in 1846-1852 opgericht op aanvraag van Pieter Jan Vanderdonck, naar ontwerp van bouwmeester L. Eyckens, met wijzigingen ca. 1860 door P.J. Goetghebuer. Deze galerij wordt vergeleken met andere galerijen in Europa.

Tussen Veldstraat, Voldersstraat, Mageleinstraat en Cataloniëstraat werd door de Brusselse architect Jacques Vandenbroecke tussen 1885 en 1897-99 een multifunktioneel geheel van winkelgalerijen ontworpen, hetwelk echter nooit is uitgevoerd. De auteur maakt een vergelijking tussen beide en knoopt daar algemene beschouwingen over de haalbaarheid van dit type van verkoopscentra aan vast.

70. *800 Jaar Gravensteen*, Gent, 1980, 31 blz., geïllustreerd.

Brochure uitgegeven door de Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie van de Stad Gent als handleiding bij een bezoek aan het 's Gravensteen. Na een overzicht van wat diverse opgravingen reeds opleverden, kan men vernemen dat Filips van de Elzas in 1180 het grafelijk paleis grondig liet wijzigen. Toch verbleven de graven hier niet voortdurend. Een kastelein oefende meestal toezicht uit over het gebouw. Zeer belangrijk was de oprichting van een grafelijk muntatelier ca. 1353 binnen de omheining. Nadat de graaf het steen definitief had verlaten, paste men de gebouwen aan voor een nieuwe functie: vergaderplaats van de Raad van Vlaanderen en nadien van het Leenhof van de Oudburg. Beide instellingen hadden een juridische bevoegdheid zodat ze beschikten over een aangepaste infrastructuur: kerker, gevangnissen en vergeetput. Op het einde van de 18de eeuw, toen de oude gerechts- en bestuursorganen waren afgeschaft kreeg het gebouw een nieuwe bestemming: katoenspinnerij, konstruktieatelier. In 1887 werd het steen door de Stad aangekocht. De restauratie zou in 1913 volledig beëindigd zijn. Daarna volgen

nog wetenswaardigheden over de rechtspraak die werd uitgeoefend in het 's Gravensteen.

71. *Kultuurpatrimonium. Beschermd monumenten, stads- of dorpsgezichten en landschappen, (Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen)*, 1978, p. 151-228.

Met bespreking van de in 1978 beschermde Gentse monumenten of stadsgezichten : vlas- en katoenspinnerij, Korianderstraat 2 ; huizenrij Lamstraat 1-11 ; hoek Hoogpoort en Stadhuissteeg ; Metselaarshuis ; Coupure 575 ; (Oostakker) hoeve „Maegher Goet”.

72. LIEVENS M., *De Heuvelpoort*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9 (1980), nr. 1, p. 49-55, geïllustreerd.

Korte historische schets van de „Overpoort” die in de tweede helft van de 13de eeuw werd gebouwd en afgebroken in 1827.

73. ID., *De Raadskelder*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 2, p. 112-114, geïllustreerd.

De brouwerij Akkergem richtte in 1905 een café-restaurant in de middeleeuwse onderkeldering van het Belfort in.

74. STEELS M., *Geschiedenis van de weg Gent-Drongen-Deinze*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 3, p. 150-161, geïllustreerd.

Reeds in 1820 werd een verbindingsweg tussen Akkergemkerk en Drongen op papier gezet door de Gentse fantast Joseph Jacob Kieckepoost. In 1825 verkreeg een vereniging van grondeigenaars echter het recht een weg aan te leggen van het veer te Rooigem tot het veer te Drongen. Kort daarop in 1826 mocht deze weg verlengd worden naar Sint-Martens-Lerne en Bachte. Ter bekostiging van dit projekt werd een tol geheven die eerst in 1889 zou afgeschaft worden. Verder vindt men in dit artikel een aantal gegevens over de buurtspoorweg Gent-Drongen.

75. *Werken aan het Belfort*. Stad Gent, Gent, 1980, 24 blz. geïllustreerd.

Onder leiding van Jan van Haelst, meester-metselaar en Jan Brouhard, meester-timmerman werd het Belfort opgericht in 1313 en volgende jaren. In 1324-25 was de torenromp voltooid en kon de banklok opgehangen worden. In 1336-38 werd de aanzet van de klokkenkamer en van de hoektorens gemetseld. In 1376 werd door de gebroeders Jan en Klaas van Akerne een houten klokkentoren opgericht. In 1380 was het Belfort voltooid en werd de draak op de torenspits gehesen. De stenen torenwachters, het sekreet, de beiaard zijn onafscheidbaar met het Belfort verbonden.

In 1839 was het met de toestand van de klokketoren zo erg gesteld dat deze volledig moest afgebroken worden. Tussen 1851 en 1854 werd het Belfort voorzien van een gietijzeren campanile. In 1912 werd deze vervangen door een stenen konstruktie naar plannen van Vaerewijck. In 1967 tenslotte werden opnieuw restauratie- en konsolidatiewerken aangevat.

76. *Werken aan de Draak van het Belfort*. Stad Gent, Gent, 1980, 12 blz., geïllustreerd.

Alleszins sinds 1380 torent de middeleeuwse draak hoog op het Gentse Belfort. Regelmatig werd hij hersteld of opnieuw verguld. In 1839 werd hij definitief af het Belfort gehaald. In 1854 maakte Jan Maerten van den Driessche een nieuwe opvolger. In 1979 werd deze naar het museum verwezen. Op 8 november 1980 werd de derde draak, gekonstrueerd door het koperslagersbedrijf N.V. Aelbrecht-Maes uit Gent, met de heliöpter op het Belfort gehesen.

77. *Werken aan het Toreken*, Stad Gent, Gent, 1980, 24 blz., geïllustreerd.

Brochure samengesteld door de Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie Gent. Het „Toreken” aan de Vrijdagmarkt te Gent werd omstreeks 1450 door de Huidevetters gebouwd. Aan dit huis hingen ook de marktklok en de lijnwaadring. In 1883 werd het gebouw door het Stadsbestuur gekocht. Sinds 1962 is de restauratie gepland, die tegen 1982 zal voltooid zijn.

78. *Werken aan het Stadhuis*, Stad Gent, Gent, 1980, 20 blz., geïllustreerd.

Brochure uitgegeven door de Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie. Drie thema's: een kort overzicht van de bouwgeschiedenis (14de-18de eeuw); de verbouwingen en herstellingen in de 19de eeuw; huidige konsolidatie-, restauratie- en aanpassingswerken (met evolutie van de bebouwde oppervlakte binnen het stadhuiskompleks). De oudst bewaarde vleugel binnen het huidige stadhuiskompleks werd in 1482-1484 opgetrokken. Naar de plannen van Rombout Keldermans uit Mechelen en Dominicus de Waghemakere werd vanaf 1516 het pand langs de Hoogpoort gebouwd in Brabantse gotiek. In 1580-1582 werd de Bollaertskamer opgetrokken, terwijl het gebouw van de Schepenen van Gedele werd verwezenlijkt tussen 1595 en 1618. In 1700-1701 werd naast de Bollaertskamer nog een conciërgewhuis gebouwd.

79. VAN BERGEN M., *De Petercellepoort*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 2, (1980), nr. 2, p. 106-112, geïllustreerd.

Bespreking van de versterkte stadspoort op het einde van de huidige Kortrijkse Poortstraat. Reeds vermeld in 1325-1326. Volledig herbouwd in 1579 en 1675 en omstreeks 1781 ontmanteld.

80. VAN DAMME L., *De Kunstlaan. Het manifest van een Nieuwe Stijler*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 2, p. 41-48, geïllustr.

Onder impuls van E. Braun werd het zuiden van Gent op het einde van de 19de eeuw omgevormd tot een residentieel kwartier, ver van het nieuwe arbeidersmilieu ten noorden van de stad. In opdracht van E. Van Landeghem ontwierp architect A. Van Hoecke (° Ledeberg 1871 - † Brussel 1919) een reeks huizen in Nieuwe Stijl. De auteur ziet in de Kunstlaan een unieke kans om te Gent een Nieuwe Stijlstraatbeeld te vrijwaren. Met kritisch apparaat.

81. VAN DOORNE G., *Sint-Margrietstraat 40-44. Stucversiering en trap-paal*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 2, p. 37-40, geïllustreerd.

Deze heden gesloopte huizen behorend tot het middendeel der Sint-Margrietstraat waren een typische uiting van de neo-classicistische stedebouw. De interieurs illustreerden de evolutie van de late Lodewijk XVI- naar vroege empirestijl. Een merkwaardig schouwstuk in figuratief stucwerk (allegorie op de overzeese handel) en een fragment van de half-cirkelvormige aanzet van een Lodewijk XVI-trap werden gerekupereerd. Met kritisch apparaat.

82. VAN DRIESSCHE R., *De Sint-Pietersabdij te Gent. Archeologische en Kunsthistorische studie, (Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent)*, Gent 1980, 382 blz., rijk geïllustreerd.

Overdruk van de vier artikels die in de *HMGOG* verschenen in 1977, dl. XXXI; 1978, dl. XXXII; 1979, dl. XXXIII, 1980, dl. XXXIV. Uitvoerige wordingsgeschiedenis en bespreking van de voormalige romaans-gotische kerk, van de Barokkerk, en van de konventuële gebouwen. Aan de stoffering van de Barokkerk wordt een volledig afzonderlijk hoofdstuk gewijd. Met 123 bijlagen en een architectuurterminologie, literatuurlijst, gedeeltelijke lijst van de abten, register van persoonsnamen, register van plaatsnamen en lijst van afbeeldingen.

83. ID., *Stoffering van de barokke kerk van Sint-Pieters te Gent*, in *HMGOG*, dl. XXXIII, (1979), p. 3-98, geïllustreerd.

Uitvoerige bespreking van het meubilair, het beeldhouwwerk, de schilderijen, de ijzeren ornamenten en de kerkschat van de St.-Pieterskerk. Met bijlage.

84. VAN SEVEREN G., *De grote post op de Koornmarkt*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 29, (1980), nr. 4, p. 94-100, geïllustreerd. Tussen 1900 en 1911 verscheen op de plaats van het afgebroken Pakhuis of Oktrooihuis op de Koornmarkt het nieuwe postgebouw. De bouwmeesters waren L. Cloquet en E. Mortier. Er wordt nagegaan

waar Cloquet tekort schoot aan scheppende kracht om renaissance- en gotische elementen met elkaar in overeenstemming te brengen. Uitweiding over de versiering van dit gebouw door Gentse kunstenaars.

85. VAN WESEMAEL M., *Hoe het burgemeester Braunplein en het Sint-Baafsplein tot stand kwamen*, in *Gentische Tydingen*, jg. 8, (1979), p. 316-340, geïllustreerd.

Na de inhuldiging van de eerste spoorlijn te Gent in 1837 deed zich voornamelijk voor koetsen en diligences de noodzaak voor om een directe verbinding te hebben tussen het Zuidstation en het centrum van de stad. Na het trekken van de Statiestraat, de Jacob van Arteveldeplaats, Keizer Karelstraat, Vlaanderenstraat, Henegouwenstraat en Limburgstraat, werden tussen 1890-1896 de huizenblokken die zich tussen St.-Niklaaskerk, Belfort en St.-Baafskathedraal bevonden, ontmanteld.

Industriële Archeologie

86. DE HERDT R., *Een nieuwe wetenschap op zoek naar een eigen identiteit: de industriële archeologie*, in *HMGOG*, jg. XXXII, (1979), p. 221-236.

Na een bondige inleiding, gaat de auteur na welke sluitende definities reeds werden voorgesteld. Vrijwel alle definities zijn erg defektief, ook de recent geformuleerde definitie van het Third International Conference on the Conservation of Industrial Monuments (Zweden, 1978). Door te bepalen welk werkterrein het industrieel erfgoed behelst en wat onder „industrialisatie” verstaan wordt, biedt het International Committee for Conservation of Industrial Heritage nieuwe perspectieven. Doch ook hier wijst de auteur op de onvolkomenheden van deze nieuwe visie. Naast de aandacht voor de industriële archeologie kan tevens de belangstelling groeien voor andere sectoren van de maatschappij (o.a. het cultureel erfgoed) die bestudeerd kunnen worden volgens methoden en aanpak gelijkaardig aan deze welke in de industriële archeologie gebruikt worden.

87. ID. en F. VERCOUTERE, *Leven onder de gaslantaarn*, Museum voor Industriële Archeologie en Textiel, Gent, 1980, 126 blz., rijk geïllustreerd.

Catalogus van de tentoonstelling die, door het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel georganiseerd werd in het Museum A. Vander Haeghen van 3 mei tot 15 juni 1980. In een achttal hoofdstukken worden evenzoveel facetten van de gasnijverheid en het ontstaan ervan belicht. Op p. 61-68 worden de gasfabriek van Louis Roelandt, de gasfabriek aan het Dok en de gasfabrieken van de Ver-

bindingsvaart besproken. Op p. 97-122 volgt een bespreking van de openbare verlichting en de gloeikousjes-industrie. Met zeer vele voorbeelden en illustraties uit Gent.

88. ID., B. DE GRAEVE, E. GHYSELINCK, J. HALLAERT, *Hun werk, hun leven. Getuigenissen uit de Gentse textielwereld 1900-1950*, Museum voor Industriële Archeologie en Textiel, Gent, 1980, 228 blz., rijk geïllustreerd.

Catalogus van de tentoonstelling die door het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel werd georganiseerd in het Museum A. Vander Haeghen te Gent van 8 november 1980 tot 18 januari 1981. Na een uitvoerige textieltechnische inleiding (katoenspinnerij, vlasspinnerij, weverij), volgt een bondig overzicht van de Gentse textiel fabrieken op het einde van de 19de eeuw en in de eerste helft van de 20ste eeuw. Hierna komt de eigenlijke kern van de catalogus: tachtig interviews met textielarbeiders, afgenomen tussen 1978 en 1980. Overzicht van de belangrijkste sociale wetten 1889-1950; woordenlijst; bibliografische oriëntering.

89. DE VISSER J., *Van chitzten, indiennes, fustijnen en siamoisen. De Gentse katoenindustrie van 1750 tot 1800*, in *V.I.A.T. Kontaktblad*, (Gentse Vereniging voor Industriële Archeologie en Textiel), 1980, nr. 1, p. 9-19, geïllustreerd.

De vroege evolutie van de katoenindustrie in Europa, voornamelijk in Gent. De fustijnweverijen speelden vrijwel geen rol bij het tot stand komen van de industriële revolutie te Gent. De katoendrukkerijen daarentegen waren wel van belang bij het ontstaan van de gemechaniseerde katoenspinnerij na 1800.

90. HALLAERT J., *De Prinsenhofwijk getuigt van vroege industrialisatie*, in *V.I.A.T. Kontaktblad*, Gentse Vereniging voor Industriële Archeologie en Textiel, 1980, nr. 1, p. 26-28, geïllustreerd.

Een aantal industrieel-archeologische gegevens inzonderheid over de brouwerij die in 1816 werd opgericht door Lodewijk Vanden Berghe in Prinsenhof nrs. 52, 54 en 54a.

91. „Industriële revolutie”. *Tentoonstelling in het Twents-Gelders Textielindustrialiemuseum te Enschede, 26 januari tot 28 april 1980*, (Enschede, 1980).

Handleiding bij de tentoonstelling over de industriële revolutie in de textielnijverheid. Een klein gedeelte handelt over België met de nadruk op het industrieel gebeuren te Gent op het einde van de 18de en in het begin van de 19de eeuw.

92. SCHOLLIERS E., *De Gentse textielarbeiders in de 19de en 20ste eeuw : reactie*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis*, jg. 93, (1980), nr. 2, p. 261-263.

In een recensie verschenen in jg. 92, (1979) van het *Tijdschrift voor Geschiedenis*, p. 187-192, gaf J. DE BELDER een bespreking van het onderzoek van het Centrum voor Hedendaagse Sociale Geschiedenis van de Vrije Universiteit Brussel naar de levensstandaard van de Gentse textielarbeiders in de 19de en 20ste eeuw.

E. SCHOLLIERS zet in dit artikel een aantal tekortkomingen van DE BELDER recht. Vijf onderverdelingen : 1. De waarde van de gepubliceerde loongegevens ; 2. De problematiek rond de loonverdeling tussen spinner en helpers ; 3. De waarde van de gepubliceerde prijzen ; 4. Het concept van de bedrijfsgeschiedenis ; 5. „Externe” elementen.

Kunst en Cultuur

93. *België 150, wetenschap en techniek*, Gent, (1980), 65 blz., geïllustreerd.

Catalogus van de zeer interessante tentoonstelling die werd ingericht door prof. ir. J.B. Quintyn van het Museum Wetenschap en Techniek van de Rijksuniversiteit Gent van 3 februari tot 30 maart 1980. Met de bespreking van een aantal diorama's waarin Gent of Gentse figuren en wetenschapslui op het voorplan komen : Lieven Bauwens, Karel Van Hulthem ; J.-F. Kluyskens ; A. Quetelet ; J. Plateau ; A. Burggraave ; F. Van Rysselberghe ; F. Donny ; Leo Hendrik Backeland ; G. Sarton enz.

94. DE SMET Y. en POULAIN N., *Van kromme tot rechte. Architectuur en toegepaste kunsten in Oost-Vlaanderen van 1920 tot 1940, (Kultureel Jaarboek van de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks nr. 9)*, Gent, 1979, 113 blz. + 164 illustraties.

Een overzicht van de architectuur en de andere toegepaste kunsten in Oost-Vlaanderen, 1920-1940, waarin veertien kunstenaars als representatief voor deze periode behandeld worden : Jules Boulez ; Johannes Albert De Bondt ; Maurits Derolez ; Gaston Eyselinck ; Geo Henderick ; Willy Kessels ; Jules Lippens ; Emiel Poetou ; Gustaaf Rigelle ; Victor Stuyvaert ; Valentin Vaerwyck ; Charles Van Beerleire ; Albert van Huffel. Biografie per kunstenaar ; uitvoerige bibliografie ; register op persoonsnamen.

95. *China. Cultuur vroeger en nu*, Gent, 1979, 324 blz., rijk geïllustreerd.

Catalogus van de tentoonstelling die van 8 december 1979 tot 27 januari 1980 in het Centrum voor Kunst en Cultuur werd georganiseerd.

seerd. De bespreking van het Oude China gebeurt door N. DE BISSCOP, van het Nieuwe China door F. UYTTERHAEGEN. Een belangrijk aantal besproken voorwerpen behoort tot de vroegere verzameling Dr. Spruyt, welke zich heden in het Museum A. Vander Haeghen te Gent bevindt.

96. *Gand. Trésors d'une ville flamande*, Gent, 1980, 103 blz.

Catalogus van de tentoonstelling die van 9 mei tot 22 juni 1980 georganiseerd werd in het Rathmuseum te Genève onder de auspiciën van de Stad Gent. In de catalogus geeft A. VAN DEN KERKHOVE, na een historische inleiding over Gent door J. DECAVELE, een beschrijving van 89 Gentse kunstvoorwerpen bijna alle afkomstig uit het Bijloekemuseum. Rijk geïllustreerd.

97. *Grafische kunst in Oost-Vlaanderen*, Gent, 1980, 221 blz., rijk geïllustreerd.

Overzicht van een aantal belangrijke grafische kunstenaars en hun werk uit Oost-Vlaanderen. Als Gentse figuren zijn te vermelden Martin R. Baeyens, Jean Bilquin, Michel Bracke, Franks, Camille D'Havé, Octave Landuyt, Geo Langie, Herman Schepens, Jürgen Schneider, Paul van Gysegem, Dan van Severen, Pierre Vlerick en Roger Wittewrongel. Met inleiding over de technieken van de prentkunst door L. DAENENS en historisch overzicht door H. WATERSHOOT.

98. *Museum Meerhem. Katalogus*, s.l. (Gent), s.d. (1980), 56 blz., geïllustreerd.

Catalogus van het kleine „huismuseum” dat is ingericht in het psychiatrisch instituut Sint Jan de Deo, Fratersplein 9 te Gent. In dit museum verneemt men meer over de Fraters van het Meerhem ; de Kartuziers van Rooigem en het Meerhem ; het Kartuizerleven ; de militaire bezettingen van de Kartuis ; Lieven Bauwens en zijn fabriek in de Kartuizerkapel ; de Vrede van Gent ; de Broeders van St.-Jan de Deo en de Broeders Hiëronymieten. Met elf bijlagen.

99. VAN BERGEN M., *De Sodaliteit*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 3, p. 161-173, geïllustreerd.

Met Sodaliteit wordt een zaal bedoeld die werd opgericht in 1649 door de Jezuïeten in de Korte Meer. In deze zaal werden toneel- en welsprekendheidsoefeningen gehouden. Vanaf 1797 werden er muziekconcerten opgevoerd, was het de vergaderzaal van de Gentse vrijmetselaars, schildersatelier (Van Hanselaere) en zaal gebruikt voor het Gentse verenigingsleven. Het gebouw werd in 1889 verkocht en afgebroken. Heden staat op die plaats het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen.

100. *Vijf Jaar Aanwinsten 1975-1979*, Gent, 1980.

Catalogus uitgegeven door De Vrienden van het Museum van Gent naar aanleiding van de tentoonstelling in het Museum voor Schone Kunsten van 1 februari tot 30 maart 1980.

In 1975 werd het vroegere Museum voor Schone Kunsten gesplitst in een Museum voor Schone Kunsten, dat de oude benaming behield, en in een Museum voor Hedendaagse Kunst dat zich meer op de avant-garde kunst richtte.

In deze catalogus krijgt men een overzicht van de 113 traditionele aanwinsten van het Museum voor Schone Kunsten.

Heemkunde en Folklore

101. BEKE M., *Het Gentse Rolleke en de Vondelingen*, in *G.O.V. Heraut*, Gidsenbond Oost-Vlaanderen, jg. 15, (1980), nr. 2, p. 1-4.

102. DAEM M., *Toeristisch bezoek aan het kapelleke Schreiboorn te Gent*, in *G.O.V. Heraut*, Gidsenbond Oost-Vlaanderen, jg. 15, (1980), nr. 1, p. 1-10.

103. DE BAETS A., *Het kasteel de Potter d'Indoye (1)*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde, Melle*, nr. 12, (juli 1980), p. 215-219.

Beschrijving van het goed op basis van het kohier van de XXe penning, anno 1572. Met kaart.

104. ID., *De kastelen van Melle. „Het Goed te Cotele”*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde, Melle*, nr. 11, (december 1979), p. 207-214.

Wetenswaardigheden over dit landgoed, waarvan de gebouwen gelegen waren op de plaats waar zich de oudste gebouwen van het Rijksstation voor Veevoeding bevinden. Met kaart.

105. ID., *De kastelen van Melle. Cortrosine*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde, Melle*, nr. 9, (1978), p. 179-182.

Gegevens over de bewoners van het kasteel Cortrosine in de volle middeleeuwen.

106. *De kastelen van Melle. Cortrosine*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde, Melle*, nr. 10, (1979), p. 189-195.

Bondige historische schets van het landgoed Cortrosine; met een beschrijving uit 1687.

107. ID., *Rent- en cheinsboek van het klooster van Nieuwenbos te Heusden*, in *Vlaamse Stam*, jg. 15, (1979), p. 316, 365-374, 444-446, 559-562.

108. DE BUCK A., *Het Gentse Castrum, waarvan het oostelijk deel sinds de eeuwwisseling het Patersbol wordt genoemd*, in *G.O.V. Heraut*, Gidsenbond Oost-Vlaanderen, jg. 15, (1980), nr. 1, p. 1-6 ; nr. 2, p. 7-18 ; nr. 4, p. 19-34 ; nr. 5, p. 35-46.

109. DE BUCK R., *Een brief van een Gentenaar uit Mexico*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 1, p. 56-58.

De Buck Eugène Albert, sergeant-clairon en betovergrootoom van de auteur behoorde tot het expeditiekorps van Belgische vrijwilligers die in 1864-1867 in Mexico verbleven. In 1866 zou hij sneuvelen. Uitgave van een brief van 20 september 1865 uit Patzcuaro.

110. *De Gentse Schelde*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 28, (1979), nr. 6, p. 25-34, geïllustreerd.

Het belang, het uitzicht en de geschiedenis van de Schelde te Gent in dit boeiend Scheldennummer.

111. DELBAERE E., *Sint-Denijs-Westrem in beeld. Dl. 1. Het Gemeenteplein*, (s.l., s.d.), geïllustreerd, 35 blz.

Bondige historiek van het gemeenteplein van St.-Denijs-Westrem in brochurevorm. Met facsimile van een stroobiljet uitgegeven ter gelegenheid van de inhuldiging van het gemeentehuis in 1899.

112. ID., *Sint-Denijs-Westrem in beeld. Dl. 2. Het vliegveld*, (s.l., 1980), 42 blz., rijk geïllustreerd.

Overzicht van de enorm rijke geschiedenis van het vliegveld te St.-Denijs-Westrem, maar ook van de geschiedenis van de luchtvaart te Gent, te beginnen met de ballonvaart van Jean-Pierre Blanchard (1785), over de vluchten van Henri Farman (1908), de vliegtuigmotor van Louis Stas de Richelle, de hippodroom (1838), tot de echte doorbraak van het vliegveld met de vlucht van Adolphe Pégoud in 1913. Verder : de rol van het vliegveld tijdens de eerste en tweede wereldoorlog, de pantserswagenkazerne te Maaltebrugge ; de vliegmeeting van 1946, enz.

113. ID., *Sint-Denijs-Westrem in beeld. Dl. 3. Dorpsgezichten*, s.l., 1980, 43 blz., rijk geïllustreerd.

De verschillende wijken komen één voor één aan bod, telkens met een korte bespreking : de Kerkwijk, Steenaarde, de Drie Sleutels, de Belle Vue, de Statiewijk, de Mierenbosch (St.-Rochus), Hemelrijk.

114. DE MEYER M., *Het kasteel „Achtendries” te Oostakker*, in *G.O.V. Heraut*, Gidsenbond Oost-Vlaanderen, jg. 15, (1980), nr. 4, p. 1-6.

Het kasteel Achtendries was gedurende eeuwen eigendom van de oude Gentse adellijke familie Morel de Westgaver. Het werd in zijn huidige vorm gebouwd in 1795. Bespreking van de interieurs en kunstschaten.

115. DESEYN G., *Bedreigd... Sint-Margrietstraat, woning textielabrikant Jean Rosseel, 19de eeuw*, in *Stadsarcheologie*, jg. 4, (1980), nr. 1, p. 46-48, geïllustreerd.

Beschrijving van deze neoclassicistische directeurswoning uit 1843, in opdracht van textielabrikant Jean Rosseel gebouwd naast zijn fabriek (op de plaats van de huidige Sint-Vincentiuskliniek). Unieke industrieel-archeologisch belangrijke spantconstructie van het dakgebint.

116. DE SMET E., *Bijdrage tot de toponymie van Wachtebeke*, in *Wachtebeke - Jaarboek 1975*, p. 7-135.

Interessant voor bepaalde facetten van de geschiedenis van enkele Gentse abdijen (Sint-Pieters, Sint-Baafs, Doornzele) die een groot aantal cultuurgronden te Wachtebeke bezaten. Met een lijst van de belangrijkste straat-, gehucht-, water- en veldnamen (verzameld met medewerking van G. LANCKRIET).

117. DE WILDE P., *Geschiedenis van de kapel en het klooster op de wijk Melle-Vogelboek*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde, Melle*, nr. 12, (juli 1980), p. 221-224.

Kapel opgericht in 1870 onder impuls van een uit Gent uitgeweken Engelse kloostergemeenschap, sedert 1883 bewoond door Franciskanessen uit Gent (volgelingen van juffrouw Johanna Theresia Crombeen (1652)).

118. *Geschiedenis van Gentbrugge. Naar het onuitgegeven werk van G. WAEYSENS, W. PATOOR en R. VAN DAMME. Gentbrugge na 1795. Historisch gedeelte*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 1979-1980, passim.

119. *Geschiedenis van Gentbrugge. Naar het onuitgegeven werk van G. WAEYSENS, W. PATOOR en R. VAN DAMME. Gentbrugge na 1795. Economische ontwikkeling*, dl. 1, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, Gentbrugge, nr. 31, (1980).

120. GEVAERT G., *Het kasteel Puttenbove te St.-Denijs-Westrem*, in *G.O.V. Heraut*, Gidsenbond Oost-Vlaanderen, jg. 15, (1980), nr. 3, p. 1-12, geïllustreerd.

Wellicht een jachtkasteel van de Graven van Vlaanderen, werd Puttenhove in 1840 aangekocht door ridder Florent Soenens. Bespreking van de kunstschaten.

121. GIBSON M., *Warneford, VC*, Friends of the Fleet Air Arm Museum, 1979, 128 blz., geïllustreerd.

Boek over de vliegtuigpionier Warneford, waarin op p. 82-95 de beroemde aanval tijdens Wereldoorlog I van Warneford op de LZ 37 (zeppelin) wordt beschreven. De LZ 37 die bescherming poogde te vinden bij de Duitse luchtdoelkanonnen van St.-Denijs-Westrem stortte na de aanval van Warneford's toestel neer te St.-Amandsberg.

122. HAERENS K., *Gentse merkwaardigheden*, Gent, 1980, 132 blz., geïllustreerd.

Vijftig Gentse merkwaardigheden, waaronder : (stand)beelden, curiositeiten, gedenktekens, kapellen, halfverheven beeldhouwwerk, monumenten en portalen, worden bondig besproken.

123. HOSTE L., *Gent, poppenspelstad. Een bijdrage tot de geschiedenis van het Gentse poppenspel*, (Gent), 1979, 173 blz., geïllustreerd.

Tot de eerste wereldoorlog werd het poppenspel bijna uitsluitend beoefend in de volkswijken door ongeletterden die er een bijverdienste in zagen.

Tussen 1922 en 1944 zou het Gents marionettentheater een echte renaissance kennen. Na 1944 wordt tevens een sterke ontplooiing gekonstateerd. Er ontstaan twee richtingen : de traditionalisten, o.m. met „Pierke” en de modernisten. Interessante bijdrage over een boeiend aspect van onze volkskultuur.

124. *1805-1980. 175 Jaar Gentse Brandweer*, (Gent, 1980), 83 blz., geïllustreerd.

Branden en brandbestrijding te Gent sinds het Ancien Regime. Een permanent brandweerkorps werd mogelijk door het keizerlijk dekreet van 2 februari 1809. Oorspronkelijk lag dit korps in het Kapucijnerklooster, nadien in het gebouw op de hoek Hoogpoort-Schepenhuisstraat. Vervolgens betrok men het Geraard de Duivelsteen en in 1891 werd de brandweerdienst overgeplaatst naar de Academiestraat. Een van de grootste 19de-eeuwse brandrampen was de brand van de fabriek Van der Waeren-Paridoen, die ondergebracht was in het klooster van de paters Augustijnen.

Vanaf 1900 kan men het wel en wee van het Gentse brandweerkorps in kroniekvorm volgen. De grote branden in de 20ste eeuw worden uit de krant beschreven (Stapelhuis, 1919 ; Nieuw Circus, 1920 ; Justitiepaleis, 1926 ; Gentse Wintervelodroom, 1962). Met bijlagen : lijst

der korpsbevelhebbers, taak en organisatie van de stedelijke brandweerdienst (1971); brandpreventie, materieel, reorganisatie en uitbouw; brandrampen door de eeuwen heen; statistieken van hulpverlening; appel der doden en vermisten.

125. JAN V., *De oude guinguettes*, in *Gendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), p. 285-288, geïllustreerd.

Een overzicht van de boerenherbergen die vroeger in de omtrek van de stad stonden en vooral op zondag door Gentse families en vrienden druk bezocht werden. Sommige ervan bestaan nog steeds.

126. LIEVENS M., *Schepen De Maere-Limmander*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), nr. 3, p. 174-177.

Korte biografische schets van Camille-Charles-Auguste De Maere (° Sint-Niklaas, 1820 - † Aartrijke, 1900).

In 1857 werd hij verkozen tot gemeenteraadslid. Hij werd begin 1858 schepen van openbare werken. In 1866 was hij reeds volksvertegenwoordiger. De Maere had een enorm werkterrein dat reikte van stedelijk tot op internationaal niveau. Op zijn initiatief werd in 1893 de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Gent opgericht.

127. *Oude en nieuwe plaats- en straatnamen te Gentbrugge. Vervolg 11 en 12*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode, Gentbrugge*, (1980), nr. 28 en 29.

Korte uitleg bij de plaatsnamen gaande van *Meirestraat* tot *Van de Woestijnestraat* (Karel).

128. *Oude en nieuwe plaats- en straatnamen te Gentbrugge. Vervolg 13*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode, Gentbrugge*, (1980), nr. 30.

Korte bespreking van de straatnamen gaande van de *Van Dijkstraat* tot *Zwart Hondenstraatje*.

129. *Persconferentie „800 Jaar Gravensteen”*, Gent, 1980, 12 blz.

Bondige inlichtingen in verband met de viering van achthonderd jaar Gravensteen. Toch interessante gegevens over: het opschrift op het poortgebouw (1180); van fabriek tot stoere burcht; het Museum voor Gerechtsvoorwerpen.

130. TAVERNIER R., *Schietsport in het Gentse door de eeuwen heen*, Gent, 1980, 35 blz., geïllustreerd.

Brochure uitgegeven door de *Sport Vereniging Leeuwen Gent*, Tulp-

straat 69 te Gent naar aanleiding van de tentoonstelling *Sportschieten door de eeuwen heen in het Gentse* die van 3 tot 18 mei gehouden werd in het Bijlokemuseum. De brochure bevat een historisch overzicht vanaf omstreeks 1435 (aanschaf door Gent van het eerste kanon) tot heden. Er wordt ingegaan op verschillende schuttersverenigingen, hun wedstrijden en prijzen, vooral wat betreft de 19de en 20ste eeuw.

131. VANBERGEN M., *Mer Joos van Ghistele, de grote reiziger, in Ghendtsche Tydinghen*, jg. 8, (1979), p. 343-345.

Merkwaardigheden over deze Gentse wereldreiziger en kruistochter (1446 - ± 1520), die tussen 1482 en 1485 een reis ondernam naar Palestina, Egypte, Syrië.

132. VAN BOST F., *De Lithografie te Gent. 2. De opkomst : 1820-1840, in De Draeke*, jg. 3, (1979), vol. 1, p. 12-20, geïllustreerd.

Te Gent kwam de steendrukkerij in vergelijking met andere steden tamelijk laat op gang, nl. in 1822 (Kierdorff). Overzichten van het aantal lithografen op basis van de *Gentse Wegwijzer*. Bespreking van de verschillende lithokaarten: rouwkaarten, broodkaarten met de „kaartjesdragers”.

Vervolg van *De Draek*, jg. 2, (3), p. 4-12 en jg. 2, (4), p. 22-27.

133. ID., *De Lithografie te Gent. 3. De periode 1840-1860, geïllustreerd.*

Gentse steendrukkers slaagden erin de lithografie (kleurlitho, porseleinkaartjes) zodanig te perfektioneren dat ze een internationale bekendheid verwierven. Onder de best gekende Gentse firma's zijn te vermelden: Gebroeders Gyselinck (1830); G. Jacquain (1839); L. Defferrez (1838); P. Vandesteene (1843); de Gebroeders T. en D. Hemelsoet (1841) en Vanderhaeghen-Maya (1840). Er volgt een overzicht van de Gentse ateliers tussen 1840 en 1860.

134. ID., *Indeling der prentkaarten van de Gentse uitgever Tb. De Graeve, in De Draeke*, jg. 4, vol. 1, 1980, p. 19-26.

Onderzoek naar de uitgaven van Theo De Graeve die in de periode 1904-1913 meer dan 23.000 prentkaarten uitgaf.

135. ID., *De prentkaarten van uitgever M. Nonkel (° Izegem, 1893 - † Gent, 1978)*, in *De Draeke*, jg. 3, (1979), vol. 1, p. 5-11.

Met bespreking van de prentkaarten over Gent en St.-Amandsberg.

136. ID., *Prentkaarten. Uitgever M. Nonkel: De prentkaartenreeks van Gent en Sint-Amandsberg*, in *De Draeke*, jg. 3, (1979), vol. 2, p. 33-38.

- Vervolg van het artikel verschenen in *De Draeke*, jg. 3, (1979), vol. 1, p. 5-11.
137. VANDENHOUTE J., *1180-1980 : 800 jaar 's Gravensteen te Gent*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 29, (1980), nr. 2, p. 31-38, geïllustreerd.
- Bondig overzicht van de geschiedenis van het Gentse 's Gravensteen : niet alleen 800 jaar Gentse, maar ook 800 jaar Vlaamse geschiedenis.
138. VAN LANDEGHEM E., *Gentse drukkers en uitgevers van prentkaarten. Biografie van Hendrik-Lieven Stepman*, in *De Draeke*, jg. 3, (1979), vol. 2, p. 39-41.
- Bondige samenvatting van de tekst „Ter nagedachtenis van Hendrik-Lieven Stepman, drukker-uitgever, overleden te Gent, den 1 September 1896”, Gent, Huis H. L. Stepman, Oudburg, 30 (1896).
139. VAN WESEMAEL M., *Baard Vermeulen*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, 1980, nr. 1, p. 29-49.
- Biografische schets over Eugeen Van Der Meulen (Gent, ° 1848 - † 1900), boekhandelaar, uitgever van volksbladeren en journalist die tevens op de politieke toer ging. Met afbeelding van „Baard Vermeulen”.
140. ID., *Een en ander over de klokken van het Belfort*, in *Gendtsche Tydinghen*, jg. 8, (1979), p. 199-219.
141. ID., *'t Gewezen Prinsenhof van Gent, zijn tijd, zijn groei, zijn streven, zijn tijdgenoten wel bekend. In woord en beeld beschreven*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 9, (1980), p. 222-234 en p. 264-283.
- De geschiedenis van het Prinsenhof vanaf Maria van Bourgondië tot in de 19de eeuw met bijzondere aandacht voor de Leeuwenhof, nl. de nog steeds gedeeltelijk bewaarde leeuwenkooi die aan het Prinsenhof verbonden was.
142. VAN WINTER J.M., *Een 16de-eeuws kookboek in Gent*, in *HM-GOG*, dl. XXXIII, (1979), p. 237-238.
- De auteur vestigt de aandacht op het bestaan van het manuscript nr. 476 in de Centrale Bibliotheek van de Rijksuniversiteit. Na een pleidooi voor de Gentse middeleeuwse recepten pleit ze voor een filologisch-historische uitgave van dit receptenboek.
143. WAEYTENS G., *Het gesticht Sint Jozef te Gentbrugge*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, Gentbrugge, nr. 31, (1980), 8 blz.

Het Sint-Jozefgesticht voor ouderlingen werd ingewijd op 10 oktober 1881 en bediend door zusters van de H. Vincentius.

Biografische artikels en nota's

144. *Beeldhouwer Leon Sarteel herdacht*, in *Ghendtsche Tydinghen*, jg. 8, (1979), p. 341-342.

Biografisch schets van Leon Sarteel (Gent, 1882-1942).

145. BUYLE M., *Emiel Clerico*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 8, (1980), nr. 4, 3 blz., geïllustreerd.

Biografie van kunstschilder Emiel De Clercq (° Ledeberg, 3 juni 1902 - † Gent, 6 februari 1976).

146. ID., *Piet Lippens*, in *Heemkundig Nieuws*, jg. 8, (1980), nr. 3, 5 blz., geïllustreerd.

Biografie van de Gentse kunstschilder Piet Lippens (° Gentbrugge, 7 december 1890).

147. DE SCHRYVER A., *In memoriam Prof. Dr. Jozef Duverger*, in *HMGOG*, dl. XXXIII, (1979), p. 1-2.

148. DE PAEPE E., *Prof. Dr. J. Persyn, 1878-1978*, in *Wachtebeke, Jaarboek 1978*, (nr. 12), 59 blz., geïllustreerd.

Levensschets en gedenkboek naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de geboorte te Wachtebeke van J. Persyn, hoogleraar aan de Gentse Universiteit en criticus.

149. DEZUTTER W.P., *In memoriam Prof. J. Duverger (1899-1979)*, in *Biekorf*, jg. 79, 1979, p. 254.

In memoriam van dr. Jozef Duverger, hoogleraar in de Kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Gent van 1932 tot 1970.

150. de TERWANGNE J.-R., *Notice sur la famille van der Haegen, de Gand anoblie le 20 décembre 1898*, in *L'intermédiaire des Généalogistes. De Middelaar tussen de Genealogische Navorsers*, jg. 35, (1980), nr. 206, p. 85-92.

151. HUYS P., *Victor Lorein (1894-1954)*, in *Vlaamse Stam*, jg. 15, (1979), nr. 10, p. 507-513.

Kwartierstaat en korte biografie van deze Gentse kunstschilder.

152. *In memoriam Jan-Emiel Daele*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 1978, p. 231.

Gentse auteur, in 1977 bekroond met de prijs van de Stad Gent (° 1942 - † 1977)

153. *In memoriam Johan Daisne*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 1978, p. 229-230.

Vlaams filmcriticus en auteur, inzonderheid magisch-realistisch proza (° 1912 - † 1978).

154. *In memoriam Joseph Denys*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 1978, p. 238.

Gentse historicus en archivaris (° 1894 - † 1978).

155. *In memoriam Gerard Hermans*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 1978, p. 234.

Gents schilder en tekenaar (° 1901 - † 1978).

156. *In memoriam Roger Serras*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 1978, p. 232.

Gents sociaal-geëngageerd auteur (° 1942 - † 1978).

157. *In memoriam Pieter Jan Vandenboute*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 1978, p. 240.

Gentse kunsthistoricus en titularis van de leerstoel Etnische Kunst en Etnologie aan de R.U.G. († 1978).

158. *Oscar Bonnevalle*, Gent, 1980.

Catalogus van de tentoonstelling gewijd aan deze Gentse kunstenaar (° 1920) in het Museum voor Volkskunde, 19 juli - 31 augustus 1980. Met bibliografische gegevens. Rijk geïllustreerd.